Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом в.о. ректора університету
від 26 лютого 2020 р. №26-ОД

ІНСТРУКЦІЯ №ІІІ–16
ПРАВИЛА ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ У НАВЧАЛЬНІЙ МАЙСТЕРНІ

І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Навчальні майстерні належать до пожежо-небезпечних об'єктів. Щоб запобігти виникненню пожежі, в майстерні дотримуються таких заходів пожежної безпеки:

Електрообладнання та технологічне обладнання в приміщеннях повинно відповідати конструкторській документації.

Технологічне обладнання, приладу опалення, електрообладнання необхідно очищати від пилу, тирси, стружки та інших забруднень не рідше одного разу за зміну.

Самозаймання виникає тоді, коли тирса, вугільний пил, промаслені ганчірки звалені в купу і лежать тривалий час. Щоб запобігти пожежі,необхідно постійно стежити за чистотою у майстерні і правильним зберіганням легкозаймистих матеріалів.

ІІ. ВИМОГИ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ

Під час зберігання лісопіломатеріалів на відкритих майданчикахвисота їх штабелів не повинна перевищувати 8 м, а штабелів круглоголісу – 3 м. Відстань між штабелями в групі – 2м між групами - 25 м. До штабелів повинен бути забезпечений вільний доступ. У разі зберігання лісопіломатеріалів у будівлях ширина проходу між штабелями повиннабути не менше 0,8 м.

Зібрані відходи деревини потрібно своєчасно прибирати і виноситиз майстерні.

Заготовки і вироби розміщують тільки на відведених для цього місцях.

Фарбування і лакування можна проводити лише в спеціальних приміщеннях з приточно-витяжною вентиляцією.

Пензлі, щітки, ганчірки, пульверизатори після роботи потрібно зберігати в закритих відрах (або бідонах) під витяжкою або в провітрюваних металевих шафах.

Забороняється користуватись відкритим вогнем для приготування клею.

Навчальний майстер, викладач зобов'язаний знати правила пожежної безпеки, уміти користуватись засобами пожежогасіння в разі виникнення пожежі.

Приміщення майстерні обладнують первинними засобами пожежогасіння, що утримуються в справному стані.

Проходи, виходи, коридори, тамбури, драбини, горищні приміщення слід постійно тримати в справному стані і нічим не захаращувати.

Забороняється захаращувати доступи й проходи до протипожежного інвентаря та засобів пожежогасіння.

Найчастішими причинами, що призводять до пожежі, бувають такі: пошкодження розетки, звисаючі оголені проводи, несправні запобіжники, поганий контакт у вимикачах, застосування проводів менших перерізів, перевантаження електромережі. Щоб запобігти пожежі, необхідно систематично перевіряти електромережу і своєчасно усувати несправності. Усі електричні проводи повинні бути з непошкодженою ізоляцією, а пошкоджені місця старанно ізолюють, електричні апарати й електродвигуни захищають від потрапляння всередину сторонніх предметів та пилу.

Електричні лампочки повинні закриватися тільки герметичними плафонами, а вся апаратура керування повинна бути закритого типу.

Електропроводку проводять у металевих трубах.

Зберігати в майстерні пальне і мастильні матеріали, фарби, лаки або розливати їх

на підлогу категорично забороняється.

Розілляті на підлозі пальне і мастильні матеріали слід прибрати вспеціальну тару і знищити. Це місце треба посипати тирсою або піском.

Дороги, проходи, проїздні, під'їздні шляхи до джерел води і місць розміщення пожежного інвентаря повинні бути вільними для руху, а пожежна сигналізація бути справною.

Не дозволяється в майстерні користуватися електричними нагрівальними приладами з відкритими нагрівальними елементами і без вогнетривких підставок, а також відкритим вогнем.

Промащене ганчір'я, інший обтиральний матеріал слід зберігати в металевих ящиках з кришками, що закриваються. У кінці занять ящики треба очистити, а використаний матеріал вивезти і спалити в безпечному місці.

У разі загоряння горючих рідин (бензину, гасу тощо) полум'я слідгасити пінним вогнегасником, закидати піском, накривати повстю тощо.

Під час експлуатації опалювальних пристроїв не дозволяється:

– захаращувати місце біля них будь-якими приладами або матеріалами;

– сушити на них і трубопроводах спецодяг; будівельні матеріали.

При загорянні електрообладнання використовувати вогнегасники газові, порошкові та вуглекислотні.

2. До первинних засобів пожежогасіння належать: вогнегасники, внутрішні пожежні крани з рукавами, а також **пожежний інвентар:** бочки з водою, ящики з піском, пожежні відра, совкові лопати, покривала з негорючого теплоізоляційного полотна, грубововняної тканини або повсті, пожежний інструмент: гаки, ломи, сокири тощо.

Пожежний інвентар має бути пофарбований в червоний та білий кольори, а пожежний інструмент – в чорний.

3. Навчальний майстер, викладач, столяр, студенти у майстеренях зобов'язані:

– вміти користуватися первинними засобами пожежогасіння та знати місце їх знаходження;

– добре знати особливості свого виробництва, основні причини можливого виникнення пожежі та постійно враховувати їх під час трудової діяльності;

– регулярно перевіряти справність обладнання, приладів, інструментів тощо.

У разі виявлення несправностей, терміново доповідати керівнику підрозділу; дотримуватись порядку на робочому місці;

– не допускати перегріву робочих механізмів, станків, приладів та окремих вузлів. У випадку перегріву, провести виключення обладнання від джерел живлення. Температура нагріву механізмів та обладнання не повинна перевищувати + 60 С;

– систематично, в ході роботи з електроприладами та апаратами підвищеної небезпеки, здійснювати виміри їх параметрів з використанням приладів в іскробезпечному виконанні;

– своєчасно проводити поточний та профілактичний ремонт обладнання у відповідності із затвердженим графіком.

4. Навчальному майстру, викладачу, столяру, студентам у майстеренях забороняється:

– працювати на неробочому обладнанні та несправним інструментом, а також на обладнанні, яке не пройшло профілактичного ремонту;

– працювати на станках, агрегатах тощо, не закріплених за працівниками та дозволяти стороннім особам працювати на обладнанні без письмового дозволу керівника робіт;

– користуватися саморобними запобіжниками, використовувати обладнання не за призначенням;

– самовільно змінювати розташування обладнання та проводити підключення до інших джерел живлення;

– користуватися електропобутовими та нагрівальними приладами;

– зберігати легкозаймисті (ЛЗР) та інші горючі рідини (ГР) й матеріали;

– використовувати протипожежний інвентар і устаткування для господарських, виробничих та інших потреб, не пов'язаних із пожежогасінням;

– тютюнопаління на робочому місці.

ПІ. ПРАВИЛА ГАСІННЯ ПОЖЕЖІ

Своєчасні і точні дії під час пожежі допомагають рятувати людей і матеріальні цінності. Пам'ятайте: попередити пожежу легше, ніж її загасити.

При появі вогню, диму чи запаху гарива слід терміново повідомити по телефону 01 пожежну охорону та організувати евакуацію людей. Одночасно з гасінням пожежі організувати евакуацію і захист матеріальних цінностей.

Класи пожеж:

А – горіння твердих речовин;

А1 – горіння твердих речовин, що супроводжуються тлінням (наприклад деревини , паперу, соломи, вугілля, текстильних виробів);

А2 – горіння твердих речовин, що супроводжуються тлінням (наприклад пластмаси);

В – горіння рідких речовин;

В1 – горіння рідких речовин що не розчиняються у воді (наприклад бензину, ефіру, нафтового палива), а також зріджуваних твердих речовин (наприклад парафіну);

В2 – горіння газоподібних речовин (наприклад спиртів, метанолу, гліцерину);

С – горіння газів;

С – горіння газоподібних речовин (наприклад побутового газу, водню, пропану);

D – горіння металів;

D1 – горіння легких металів, за винятком лужних (наприклад алюмінію, магнію та їх сплавів;

D2 – горіння лужних та інших подібних металів (наприклад натрію, калію);

D3 – горіння метало містких сполук (наприклад металоорганічних сполук, гідридів металів).

При маркуванні вогнегасника позначаються класи пожеж, які можна гасити даним вогнегасником.

Під час пожежі слід дотримуватись таких правил:

При загорянні ізоляції проводів або обмоток електродвигунів перш за все вимикають їх з електричної мережі. Гасити електроустановки під напругою за допомогою води або пінного вогнегасника забороняється.

Під час гасіння верхніх частин стін, стелі або високих предметів вогнегасник потрібно тримати під кутом до підлоги не менше 15°.

Якщо пінним вогнегасником гасять горючі рідини, то струмінь спочатку спрямовують на краї утвореної калюжі, а потім поступовопокривають піною всю її поверхню.

Переміщуватись у задимленому приміщенні необхідно вздовж стіни і зігнувшись, оскільки внизу диму менше. Рот і ніс перекривають хустинкою, змоченою у воді.

У цілях запобігання швидкому розповсюдженню пожежі до прибуття пожежної охорони не рекомендується відкривати вікна.

Під час пожежі слід остерігатися впливу високих температур, задимлення та загазованості, завалення будівельних конструкцій, вибухів балонів з газами, технологічного обладнання та приладів, ураження електричним струмом, падіння в неогороджені отвори, падіння підпалених дерев та провалу в ґрунт, що прогорів.

Небезпечно входити в зону задимлення, якщо видимість менше 10 м.

При рятуванні потерпілих *з* будівель, що горять, та при гасінні пожежі необхідно дотримуватись таких правил:

– перед тим, як увійти в палаюче приміщення, накритися з головоюмокрим покривалом, пальтом, плащем, цупкою тканиною;

– двері в задимлене приміщення відкривати обережно, поволі, прикриваючи корпус тіла дверним полотном, для того щоб уникнути спалаху полум'я від швидкого припливу свіжого повітря;

– у сильно задимленому приміщенні пересуватися поповзом або схилившись;

– для захисту від чадного газу по можливості дихати крізь зволожену тканину;

– якщо виникло займання одягу, лягти на землю (підлогу) та перекачуватися для збиття полум'я (бігти не можна, тому, що полум'я може щезбільшитися);

– побачивши людину в одязі, що горить, треба накинути на неї пальто,плащ або будь-яке покривало (кошму) та щільно притиснути;

– при гасінні пожежі використовувати вогнегасники, пожежні крани,а також воду, пісок, землю, покривала та інші засоби;

– вогнегасні речовини спрямовувати в місця найбільш інтенсивногогоріння та не в полум'я, а на поверхню, що горить;

– якщо горить вертикальна поверхня (конструкція), воду треба подавати в її верхню частину.

На персонал об'єктів та населення покладені функції тільки первиннних дій у разі пожежі, тобто до прибуття підрозділів пожежної охорони. Тому викликати пожежну охорону слід негайно у всіх випадках виникнення пожежі.

Обов'язки та дії працівників у разі виникнення пожежі

– разі виявлення пожежі або її ознак (задимлення, запах горіння або тління різних матеріалів тощо), кожен працівник майстерні зобов'язаний:

– оцінити обстановку і негайно повідомити про це найближчий пожежно-рятувальний підрозділ за тел. **101 (112)**. При цьому необхідно назвати: адресу об'єкта, вказати кількість поверхів будівлі, місце виникнення пожежі, обстановку на пожежі, наявність людей, а також повідомити своє прізвище;

– вимкнути з мережі прилади електропостачання та систему вентиляції;

– оповістити працівників, студентів про пожежу;

– повідомити про виникнення пожежі керівника закладу (структурного підрозділу) або особу, що його заміщує;

– вжити (по можливості) заходів до евакуації людей та збереження матеріальних цінностей, розпочати гасіння пожежі наявними первинними засобами пожежогасіння;

– організувати зустріч пожежно-рятувальних підрозділів.

Посадова особа, що прибула на місце пожежі, зобов'язана:

– перевірити, чи повідомлено пожежно-рятувальний підрозділ про виникнення пожежі (продублювати повідомлення);

– здійснювати керівництво гасінням пожежі до прибуття пожежно-рятувальних підрозділів;

– у разі загрози життю людей, негайно організувати їх рятування (евакуацію), вивести за межі небезпечної зони всіх осіб, не пов'язаних з ліквідацією пожежі;

– відключити мережі електро- і газопостачання (за винятком системи протипожежного захисту), системи вентиляції та кондиціонування повітря (за винятком пристроїв проти димного захисту) і здійснити інші заходи, що сприяють запобіганню поширення пожежі і збереженню матеріальних цінностей;

– у разі потреби, викликати до місця пожежі медичну та інші служби;

– організувати зустріч пожежно-рятувальних підрозділів і забезпечити безперешкодний їх доступ до місця виникнення пожежі;

– доповісти ректору про вжиті заходи щодо ліквідації пожежі, евакуації людей та збереження матеріальних цінностей.

РОЗРОБИВ
Начальник штабу цивільного захисту О.С. Усевич

ПОГОДЖЕНО
Головний інженер В.С. Шуліка

Керівник юридичного сектора В.О. Мельник